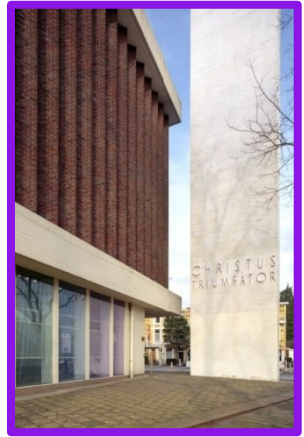

De Christus Triumfatorkerk

*Een rijksmonument met
architectonische en cultuur- en
kunsthistorische waarde*

Juliana van Stolberglaan 154 - 2595 CL Den Haag

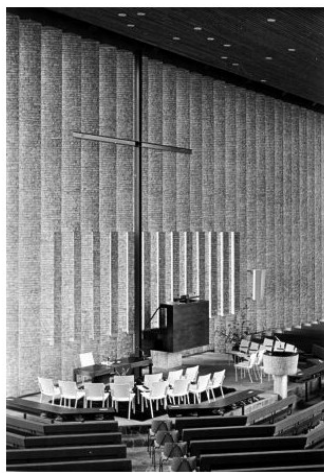
Een bijzonder monument

Deze folder geeft een informatief beeld van de bouw en inrichting van de Christus Triumfatorkerk. Het gebouw, ontworpen door architect Geert Drexhage, is voltooid in 1965. Het is een karakteristiek voorbeeld van de wederopbouwarchitectuur. In deze brochure wordt de architectuur van de kerk vanuit verschillende aspecten toegelicht.

Wees welkom in ons gebouw.

Inhoud

1. De Christus Triumfatorkerk: een kerk met een naam vol betekenis
2. Een markant monument van hoop en wederopbouw
3. De verhoogde kerkzaal: liturgie boven het maaiveld
4. Functionele soberheid met een ziel: strakke lijnen
5. Ritme in licht en structuur
6. Het liturgisch centrum: hart van de gemeenschap
7. Het stiltecentrum
8. Het Verschuieren-orgel: CTK daar zit muziek in
9. De klokkentoren: een slank en herkenbaar baken
10. De constructie van de Christus Triumfatorkerk
11. CTK: ruimte voor ontmoeting en verbinding
12. Licht, ruimte en geloof: architect Geert Drexhage

1. De Christus Triumfatorkerk: een kerk met een naam vol betekenis

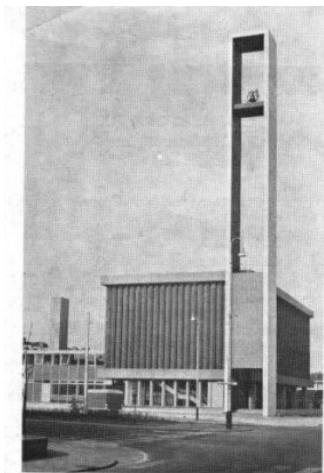
De opvallende kubusvormige kerkzaal, ontworpen door architect ir. Geert Drexhage, past met zijn strakke lijnen, lichtspleten en zakelijke materiaalgebruik goed bij de gereformeerde waarden van die tijd: sober, functioneel en zonder opsmuk. De kerk werd in gebruik genomen op 21 maart 1962, met een feestelijke dienst onder leiding van dominee P. de Bruyn.

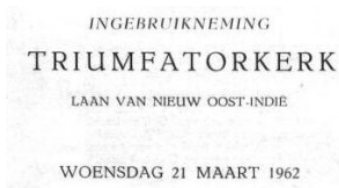
De naam Christus Triumfatorkerk past ook bij deze tijd. Het is ontleent aan Openbaring 6, vers 2, waarin Jezus als Triumfator, overwinnaar, wordt geschilderd:

"Hij kreeg een zegekrans en trok op als een overwinnaar, op weg naar nieuwe overwinningen."

De naam werd bedacht door een gemeentelid via een prijsvraag.

Sinds 2013 staat de Christus Triumfatorkerk op de lijst van rijksmonumenten — een tastbaar symbool van naoorlogse wederopbouw en een plek voor geloof, ontmoeting en rust, midden in de stad.

"Het licht valt niet binnen, het wordt ontvangen"

Geert Drexhage

2. Een monument van hoop en wederopbouw

De kerk staat in het hart van de Haagse wijk Bezuidenhout. Een opvallend kerkgebouw op een druk kruispunt. De kerk staat symbool voor hoop en nieuwe energie. De kerk werd begin jaren '60 gebouwd als antwoord op het zware bombardement van 3 maart 1945. Dat bombardement legde grote delen van de wijk in puin.

Op de plek van de kerk stond tot 3 maart 1945 een rust- en herstellingsoord voor dames en jonge meisjes. Dat werd tijdens het bombardement volledig verwoest. Op die plek verrees een nieuwe kerk.

In de jaren '50 groeide bij de toenmalige Gereformeerde Kerk van Den Haag de wens voor een nieuw kerkgebouw, passend bij de groei van het Bezuidenhout. De opengevallen plek aan de Laan van Nieuw Oost-Indië was daar ideaal voor. Met de komst van de Christus Triumfatorkerk werden twee oudere kerken vervangen: de Oosterkerk (uit 1896) aan de Oranje Buitensingel en de houten noodkerk Maranathakerk in de Van Heutszstraat. Na een prijsvraag in 1957 kreeg architect Geert Drexhage de kans zijn ideeën uit te werken. Hij ontwierp een sobere, maar speelse kubusvormige kerkzaal met rondom lichtspleten. Die zorgen tot op de dag van vandaag voor een bijzondere lichtinval.

De kerk ligt markant op de hoek van de Laan van Nieuw Oost-Indië en de Juliana van Stolberglaan. Door de kerkzaal en de klokkentoren op een verhoogd 'podium' te plaatsen, steekt het gebouw letterlijk boven het stadsleven uit. Zo is het een herkenbaar baken in de wijk. Dit geeft de kerk niet alleen een krachtige uitstraling, maar ook een belangrijke plek binnen de buurt als geheel.

3. De verhoogde kerkzaal: liturgie boven het maaiveld

Een van de meest kenmerkende architectonische elementen van de Christus Triumfatorkerk is de ligging van de kerkzaal op de eerste verdieping. Deze verhoogde positie heeft een praktische en symbolische betekenis.

Door de kerkzaal boven het maaiveld te plaatsen, profiteert het interieur van verbeterde akoestiek. De vorm van de zaal en het gebruik van materialen zorgen voor een warme, heldere klank, waardoor preken en muziek krachtiger overkomen. De trap die naar de kerkzaal leidt, markeert een duidelijke overgang van het alledaagse, drukke straatleven naar een ruimte van rust, bezinning en spiritualiteit. Dit versterkt het gevoel dat je een bijzondere plek binnentreedt, los van de wereld daarbuiten.

Daarnaast zorgt de verhoogde ligging voor een ruimtelijke beleving waarbij de kerkzaal licht en open aanvoelt. De rondom geplaatste smalle lichtspalten zijn kenmerkend voor het brutalistische ontwerp. Ze creëren een subtiel spel van licht en schaduw. Grote ramen bieden uitzicht op de omgeving van het Bezuidenhout, waardoor binnen en buiten op een harmonieuze manier met elkaar verbonden zijn.

De vloeren van de kerkzaal, de gangen en de ontvangsthallen zijn gemaakt van kwartsiet-scherven, een duurzaam en stijlvol materiaal dat bijdraagt aan de rustige uitstraling van het interieur. Originele elementen uit de bouwtijd, zoals het orgel uit 1964, de banken gemonteerd op de verwarmingsbuizen en in 2003 opnieuw bekleed, het doopvont, de kansel en de avondmaaltafel, maken deel uit van het monument en onderstrepen de historische waarde.

Onder de kerkzaal aan de Laan van Nieuw Oost Indië loopt een galerij. Aan deze gevel liggen verschillende vergaderruimtes en aan de uiteinden twee trappartijen die oorspronkelijk als ingang werden gebruikt, maar nu als nooduitgang.

4. Functionele soberheid met een ziel: strakke lijnen

De Christus Triumfatorkerk is een mooi voorbeeld van naoorlogse wederopbouwarchitectuur. Functionaliteit en eenvoud staan hier centraal, maar altijd met een ziel. Baksteen, staal en ruw beton vormen samen een stoer en ingetogen geheel. De strakke lijnen en de smalle, hoge ramen geven het gebouw een heldere structuur.

In plaats van uitbundige versieringen draait alles om een eerlijke, pure vormgeving. Dat past bij de protestantse, calvinistische visie: het geloof draait om samenkomen en innerlijke beleving, niet om pracht en praal. De architectuur nodigt uit tot rust en aandacht, met veel ruimte voor licht en lucht.

De invloed van het brutalisme zie je terug in het gebruik van ruw beton en de robuuste, kubistische vormen van het gebouw. Brutalisme draait om eerlijkheid in materialen en constructie. Niets is verborgen, alles wordt juist getoond. Het beton krijgt zo een expressieve rol en geeft het gebouw kracht.

Plafond met karakter

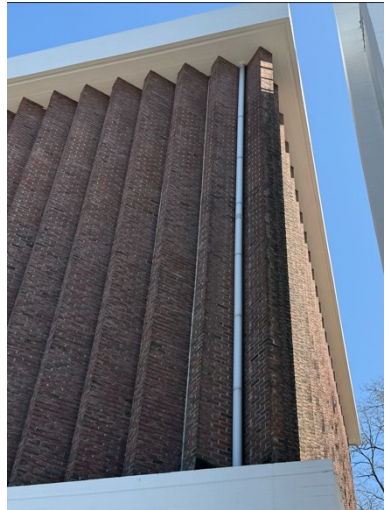
Bijzonder detail is het plafond van schrootjes dat is opgehangen aan eenvoudige stalen spanten. De lampen zijn min of meer over het plafond “gestrooid”, als sterren aan de hemel. Maar wel zo dat het meeste licht valt op de preekstoel en het liturgisch

centrum. Zo draagt zelfs het plafond bij aan de balans tussen soberheid en warmte.

Paars: kleur van bezinning en verdieping. In de kerk herinnert paars aan stille tijden van inkeer, zoals Advent en de Veertigdagentijd, waarin gelovigen zich bezinnen op het geloof. De kleur past perfect bij de sobere en moderne architectuur van het gebouw.

5. Ritme in licht en structuur

De kerkzaal telt 144 smalle ramen, die tussen evenveel stevige bakstenen kolommen zijn geplaatst. Dit strakke patroon zorgt voor een sterk ritme in zowel het uiterlijk van het gebouw als in de manier waarop licht de binnenruimte beïnvloedt. Tussen de zwaar aangezette betonnen randbalken van vloer en dak zijn verticale, onder een hoek van 45 graden geplaatste smalle bakstenen zuilen (penanten) geplaatst, waartussen het glas is aangebracht. De gemetselde zuilen hebben een afmeting van 0,32 bij 0,96 meter en een hoogte van 10 meter.

De verticale ramen (lamellen) zorgen voor bijzondere ruimtelijke lichteffecten in de kerkzaal. Bovendien wordt het zonlicht getemperd. Gedurende de dag verandert de inval van het daglicht: het valt binnen in wisselende intensiteit en hoeken. Dat zorgt voor een steeds veranderend spel van licht en schaduw.

Het licht is niet alleen functioneel, maar speelt ook een symbolische rol. Het verbindt de buitenwereld met het binnenste van de kerk en ondersteunt daarmee het idee van een plaats waar mensen kunnen samenkomen, reflecteren en zich kunnen richten op het liturgisch moment. Het spel van licht en schaduw brengt zo de sobere architectuur tot leven en versterkt het gevoel van ruimte en rust.

Om verblinding achter de preekstoel te voorkomen, zijn daar 13 schuin geplaatste lamellen gemetseld in tegengestelde richting ten opzichte van de reguliere lamellen.

6. Het liturgisch centrum: hart van de gemeenschap

De Christus

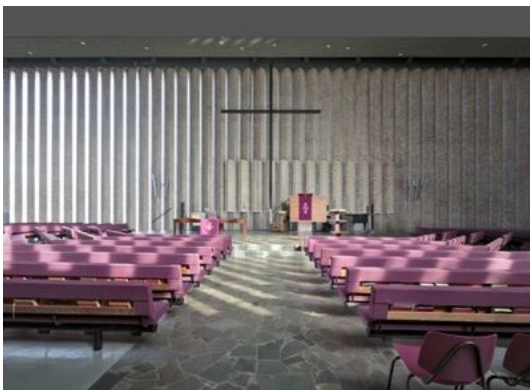
Triumfatorkerk laat zien hoe architect Geert Drexhage het liturgisch centrum een bijzondere plek gaf. De kerkzaal is zo ontworpen dat de bezoekers zich echt verbonden voelen. De zitplaatsen in een amfiteateropstelling, een halve cirkel rondom het

centrum, zorgen voor een intieme sfeer waarin iedereen goed zicht heeft op de kansel, het liturgisch centrum en elkaar. Zo staat de gemeenschap hier echt centraal.

De kansel is iets naar rechts geplaatst, dat wijkt af van de traditionele middenpositie. Links van de kansel staat de tafel voor het avondmaal met daarachter het doopvont. Dit geeft het liturgisch centrum een duidelijke, logische indeling die uitnodigt tot deelname aan de dienst.

Op de wand achter het liturgisch centrum hangt een groot kruis van profielstaal, het eerste dat je ziet als je de kerkzaal binnenloopt. Dit eenvoudige, oer-christelijke symbool herinnert aan de kruisdood en de opstanding van Jezus en vormt het spirituele middelpunt.

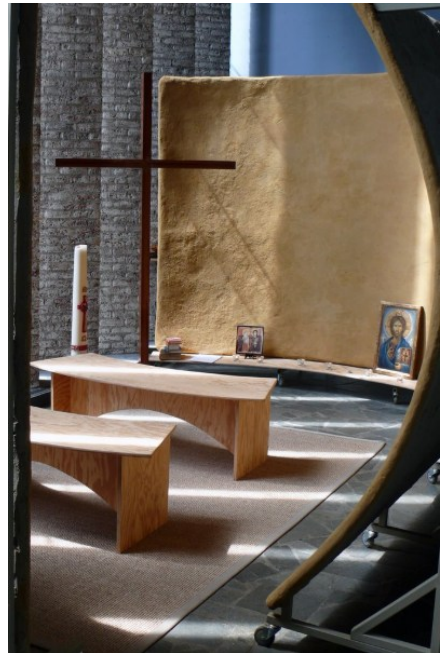

Technisch is de kerkzaal bijzonder: het gebruik van voorgespannen metselwerk was destijds uniek en innovatief. Ook is goed nagedacht over het geluid: door de gekantelde bakstenen penanten en dubbele beglazing blijft het drukke verkeerslawaai buiten, waardoor de kerk een rustige plek blijft om te luisteren en te bezinnen.

7. Het stiltecentrum

In 2008 kreeg de Christus Triumfatorkerk een speciaal stiltecentrum, ontworpen door de Haagse kunstenaar André Kruysen. Dit moderne element in de kerkzaal sluit naadloos aan bij de oorspronkelijke visie van architect Geert Drexhage: een kerk die niet alleen voor diensten openstaat, maar ook ruimte biedt voor dagelijkse bezinning en stilte.

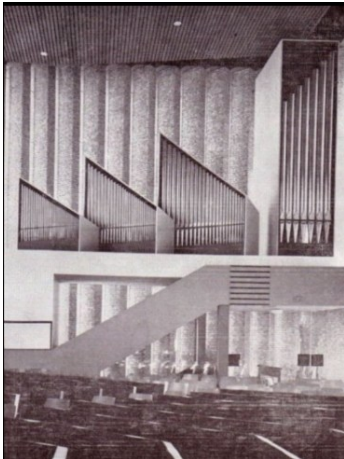
Het stiltecentrum bestaat uit drie gebogen wanden van leem. Samen vormen ze een intieme, ronde nis in de grote kerkzaal. Binnenin staan eenvoudige houten banken en een oud kruis, afkomstig uit de Wilhelminakerk. De zandkleurige buitenkant en okergele binnenzijde zorgen voor een warme en geborgen sfeer.

Bezoekers kunnen hier een kaars aansteken, een moment van rust vinden of een persoonlijk gebed uitspreken. Zo draagt het stiltecentrum bij aan de spirituele beleving binnen het moderne ontwerp van de kerk.

8. Het Verschuieren-orgel: CTK daar zit muziek in

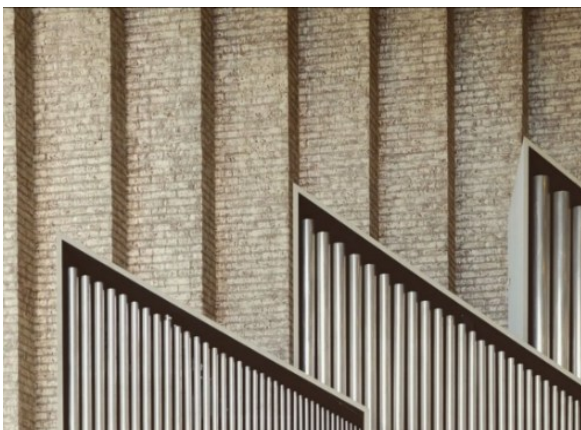
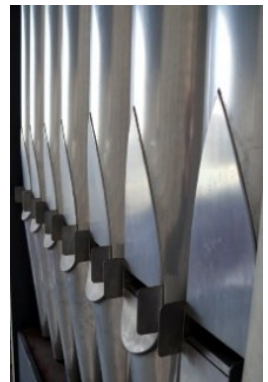
In de Christus Triumfatorkerk klinkt al sinds 1964 het indrukwekkende pijporgel van Verschuieren Orgelbouw uit Heythuysen. Dit orgel is speciaal ontworpen voor de akoestiek van de kerkzaal.

Het instrument heeft 24 stemmen, verdeeld over twee manualen (twee toetsenborden voor de handen) en een pedaal (een extra klavier dat de organist met de voeten bespeelt voor de lage tonen). Dankzij de elektrische registertractuur is het geluid krachtig en veelzijdig, precies passend bij de moderne architectuur van de kerk.

Met meer dan 1900 orgelpijpen heeft het orgel een indrukwekkende klank, van zachte fluiten tot krachtige bazuinen.

In 2023 onderging het orgel een grondige renovatie. Alle pijpen zijn schoongemaakt en waar nodig hersteld. Dankzij subsidies en giften van gemeenteleden klinkt het orgel nu weer als nieuw.

Het orgel speelt een centrale rol tijdens kerkdiensten en concerten, en zorgt daarmee voor sfeer en diepgang in de kerk.

9. De klokkentoren: een slank en herkenbaar baken

Naast de kerk staat een 42 meter hoge, vrijstaande toren die meteen opvalt. Oorspronkelijk zou deze aan de Laan van Nieuw Oost-Indië komen, maar door de komst van een groot kantoorgebouw besloot het kerkbestuur de toren op de hoek van de Juliana van Stolberglaan te plaatsen. Zo bleef hij goed zichtbaar voor de wijk.

De toren is vindingrijk uit twee betonnen wanden die bovenaan verbonden zijn met een plat dak. Een paar meter lager zit een horizontaal tussenschot, dat de open constructie extra stevigheid geeft. In de open ruimte staat een klok, gegoten door de bekende klokkengieterij Petit en Fritsen uit Aarle-Rixtel. Het randschrift luidt:

*“DEO SONO POPULUM VOCO” —
Voor God luid ik, het volk roep ik.*

De slanke lijnen en open vorm van de toren symboliseren het geloof als richtpunt: duidelijk aanwezig, maar nooit opdringerig. Dankzij de ranke constructie is de toren ook vanuit de omliggende straten goed zichtbaar. Het staal en beton geven hem een moderne, sobere uitstraling die perfect past bij de wederopbouwarchitectuur van de kerk.

De toren is ook bedoeld om het geluid van de klokken ver te laten klinken. Anders dan bij veel protestantse kerken in Nederland, is er hier geen weerhaan op de toren die de windrichting aangeeft — een bewuste keuze die past bij de ingetogen stijl van het gebouw.

10. De constructie van de Christus Triumfatorkerk

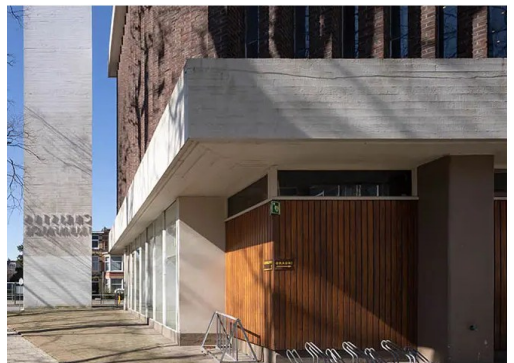
De bouw van de Christus Triumfatorkerk in Den Haag is een bijzonder voorbeeld van technisch vernuft en gedetailleerde uitvoering. Het betonskelet van de kerkzaal reikt tot een hoogte van 4,10 meter, waarna de opbouw verdergaat met een robuuste onderste

gevelrandbalk. Deze balk, met een gewicht van ongeveer vier ton per strekkende meter, was zo zwaar dat er een houten paalfundering nodig was om de bekisting voldoende te ondersteunen tijdens het storten.

De bovenrandbalk boven op de gevelkolommen fungeert slim als goot voor het platte dak van de kerkzaal. Het skelet van de bijbouw is gedeeltelijk van staal en gewapend beton. Aan de staalconstructie van de gevels zijn verticale stijlen bevestigd, waarin raamkozijnen en glassandwichpanelen zijn opgenomen.

De betonnen toren is traditioneel gestort in een bekisting met doorlopende warteldraden en stelmoeren, waardoor de breedte eenvoudig en precies kon worden ingesteld. Door steeds met twee complete bekistingen te werken, kon men efficiënt doorbouwen en stortnaden tot een minimum beperken. Met uitzondering van enkele kolommen is al het beton in ruwe, ongeschaafde bekistingen gestort, wat de kerk een robuust en karakteristiek uiterlijk geeft.

Een bijzonder detail is het nagespannen metselwerk. In de zware gevelrandbalken zijn stalen vlampijpen ingestort, voorzien van platen voor de naspankabels. Nadat de bovenste balk voldoende was uitgehard, zijn de draden met een vijzel op spanning gebracht: per kolom vijf tot acht draden, met een kracht van circa 18.000 kilo per kolom. Dit geeft de constructie extra stijfheid.

11. CTK: ruimte voor ontmoeting en verbinding

De ruime, lichte hal op de begane grond nodigt uit tot ontmoeting. Hier komen gemeenteleden na de dienst samen voor een kop koffie of thee. Het kleurrijke raam in de glaswand herinnert aan de geschiedenis: het grote raam is afkomstig uit de Wilhelminakerk, die in 1998 werd afgebroken. De vier kleine ramen zijn in 2008 overgekomen uit de rooms-katholieke Liduinakerk. Deze werd toen gesloten.

Bij de ingebruikname schonk de architect een metalen plastiek aan de kerk. Dit kunstwerk, ontworpen door de Noordwijkse kunstschilder H.A. Bal (die ook als kleuradviseur bij de bouw betrokken was) bestaat uit meerdere christelijke symbolen zoals een anker, een vis, het Christusmonogram en de Alpha en Omega.

Deze symbolen zijn verwerkt in een groot aantal vierkante en langwerpige paneeltjes, die samen het 'Vadershuis met vele woningen' uitbeelden.

Het bijgebouw met entreehal, dienstruimten en de kosterwoning, is transparanter vormgegeven dan de massieve kerkzaal. Hier koos de architect voor een lichte staalconstructie en gewapend beton, als speels contrast. Grote ramen zorgen voor veel daglicht en een open sfeer.

Naast de hal zijn er op de begane grond meerdere vergaderruimtes die volop worden gebruikt en verhuurd voor uiteenlopende activiteiten. De grootste ruimte biedt plaats aan wel 240 personen. Op de eerste verdieping bevinden zich, naast de kerkzaal, een kerkenraadskamer en een predikantskamer. In de kelder vind je zelfs een professionele keuken voor oecumenische maaltijden, een archiefruimte en een jeugdhonk dat jarenlang als soosruimte fungeerde. Het ketelhuis voor de centrale verwarming maakt het geheel compleet.

12. Licht, ruimte en geloof: architect Geert Drexhage

Geert Drexhage (1914–1982) was een invloedrijke Nederlandse architect, vooral bekend om zijn kerken uit de jaren '50 en '60. Hij studeerde bouwkunde aan de Technische Hogeschool Delft en trad vanaf de jaren vijftig toe tot het architectenbureau DSBV (Drexhage, Sterkenburg, Bodon & Venstra). Hier ontwikkelde hij zich tot een uitgesproken modernist met een duidelijke missie: gebouwen ontwerpen die dienstbaar zijn aan functie en gemeenschap.

Met de Christus Triumfatorkerk liet Drexhage zijn meest kenmerkende werk na. Hij brak bewust met traditionele kerkarchitectuur en koos voor een moderne, rationele benadering waarin licht en ruimte een centrale rol spelen. Het kerkgebouw is sober, functioneel en lichtgericht, maar straalt tegelijk een ingetogen monumentaliteit uit.

De Ontmoetingskerk (1969) in Den Haag-Loosduinen is ook door Drexhage ontworpen en vertoont gelijkenis met de Christus Triumfatorkerk. In deze kerk werden sinds 2013 geen kerkdiensten meer gehouden. Hij is in 2023 gesloopt.

Drexhage geloofde dat religieuze architectuur geen imposante façades of overdadige symboliek nodig had. Voor hem moest een kerk uitnodigen tot verstilling en ontmoeting. De gemeenschap staat centraal, met een open zichtlijn naar het liturgisch centrum en vaak een sobere, verhoogde kerkzaal. Deze visie sluit nauw aan bij de protestantse overtuiging dat het Woord centraal staat, niet het beeld.

Welkom in de Christus Triumfatorkerk

Onze kerk is gelegen in Den Haag, in het hart van de wijk Bezuidenhout. Op deze plek willen wij een open gemeente zijn met aandacht voor iedereen die in het Bezuidenhout en Mariahoeve woont, werkt of gewoon op ons pad komt.

Op de website www.ctkerk.nl vindt u informatie over onze gemeente. Zo kunt u bijvoorbeeld lezen wie wij zijn en wat er allemaal in en om onze kerk gebeurt.

Visie en Missie

In de Christus Triumfatorkerk komt een kleurrijke groep mensen bij elkaar. Oud en jong, orthodox en liberaal, evangelisch en liturgisch, theoretisch en praktisch opgeleid. Alleen dat al maakt onze kerkgemeenschap tot een bijzondere groep mensen. Een gemeenschap om te koesteren. En dat doen we ook. Onze kerkelijke gemeente is onderdeel van de Protestantse Kerk in Nederland en een wijkgemeente van Protestantse Gemeente 's-Gravenhage en de Gereformeerde Kerk 's-Gravenhage-Oost.

Bezoek onze kerk

Wij nodigen u van harte uit om naast het lezen van deze folder over de architectuur van onze kerk, ook eens 'live' onze kerk mee te maken. De sfeer in onze gemeente, de hartelijkheid en de beleving van ons geloof, kunnen we immers niet via een folder overdragen. U bent van harte welkom! Iedere zondag is er een 10 uur een kerkdienst, elke woensdag is er om 10.30 uur koffie, thee en gezelschap voor wie even binnen wil lopen in de kerk. Elke tweede vrijdag van de maand is er een maaltijd. Meer informatie op www.ctkerk.nl.

Wilt u de kerk steunen?

De Protestantse Wijkgemeente Christus Triumfatorkerk is volledig afhankelijk van giften en bijdragen van leden en sympathisanten. Wij kunnen alle steun goed gebruiken.

U kunt uw gift overmaken op IBAN: NL52 INGB 0005 1440 61 t.n.v. Stichting Christus Triumfatorkerk. Hartelijk dank voor uw bijdrage!

U kunt ook zalen huren in ons kerkgebouw. Voor meer informatie en prijzen: zie www.ctkerk.nl.

Christus Triumfatorkerk

Juliana van Stolberglaan 154

2595 CL Den Haag

www.ctkerk.nl

